

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІОНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МУЗИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ імені П. І. ЧАЙКОВСЬКОГО**

ЛОПАТИНСЬКИЙ Роман Ілліч

***«Інтерпретація творів малої форми
в репертуарі піаніста-виконавця»***

СПЕЦКУРС

для студентів-бакалаврів спеціалізації «фортепіано»

**Творчий керівник та науковий консультант
кандидат мистецтвознавства, в. о. професора
Ринденко Оксана Валеріївна**

Київ – 2022

ЗМІСТ

- I.** Вступ. Фортепіанна мініатюра у виконавському репертуарі піаніста: основні жанри та стилі.
- II.** Твори малої форми у фортепіанній інтерпретації: педагогічні та виконавські аспекти.
- III.** Твори малої форми як складова виконавського репертуару піаніста: інтерпретація фортепіанної мініатюри в жанрових координатах, побудова мікро- та макроциклів і тематичних стратегій в репертуарній концепції концерту.
- IV.** Твори малої форми для фортепіано в історичній перспективі: особливості стилю та виконавської інтерпретації.
- V.** Список рекомендованої літератури.

«Інтерпретація творів малої форми в репертуарі піаніста-виконавця»

I. Вступ. Фортепіанна мініатюра у виконавському репертуарі піаніста: основні жанри та стилі. 4

Тема 1. Виконавський репертуар піаніста. Особливості побудови концертної програми. Специфіка концертної програми в її стильовій або жанровій визначеності. Концертна програма та репертуарний профіль піаніста-виконавця. Драматургія концертної програми як виконавський засіб виразності.

Тема 2. Основні типи концертних програм. Особливості концертних програм з творів малої форми. Монографічні, моностильові, моножанрові, комбіновані програми: принципи побудови програмної добірки.

Тема 3. Композиційна логіка та драматургія процесу концертної програми. Принцип образного контрасту, драматургія динамізації емоційного та/або віртуозного напруження. Співвідношення частин програми у двох відділах. Цілісна концертна програма. Концептуальні концертні перформанси. Функції та види анкорів.

II. Твори малої форми у фортепіанній інтерпретації: педагогічні та виконавські аспекти.

Тема 1. Монографічна концертна програма. Особливості побудови, виконавської драматургії та слухацького сприйняття. Хронологічний та тематичний принципи побудови. Особливості.

Тема 2. Моностильова/моножанрова концертна програма з творів малої форми різних композиторів одного стилістичного визначення. Особливості побудови, виконавської драматургії та слухацького сприйняття. Принцип жанрового порівняння.

Тема 3. Концертна програма піаніста на різних етапах становлення виконавця. Фактори віку, педагогічних завдань, цільової аудиторії у побудові концертної програми з творів малої форми.

Тема 4. Конкурсна програма піаніста та значення творів малої форми в її драматургії. Виконання циклів мініатюр. Виконавська інтерпретація конкурсних обов'язкових творів малої форми. Особливості умов та процесу опанування і монтажу обов'язкового твору в програму конкурсного виступу.

III. Твори малої форми як складова виконавського репертуару піаніста: інтерпретація фортепіанної мініатюри в жанрових координатах, побудова мікро- та макроциклів і тематичних стратегій в репертуарній концепції концерту.

Тема 1. Виконавська інтерпретація барокової мініатюри. Особливості виконавського інтонування клавірної фактури, віртуозність барокової фактури та питання виконання прикрас. Виконавські принципи добірки мініатюр та побудови макроциклу.

Тема 2. Виконавська інтерпретація поліфонічних творів малої форми. Особливості композиторської та виконавської драматургії циклу прелюдії та фуги.

Тема 3. Танцювальні жанри в концертній бароковій програмі. Особливості виконавської драматургії в клавірній сюїті.

Тема 4. Танцювальні жанри в концертній програмі. Особливості побудови макроциклічних програм з лендлерів, мазурок, вальсів тощо.

Тема 5. Кантиленна фортепіанна мініатюра. Особливості виконавської інтерпретації та функції у концертній програмі. Ноктюрни Ф. Шопена.

Тема 6. Транскрипції та віртуозні твори малої форми для фортепіано. Функції в драматургії програми. Особливості виконавської інтерпретації. Феномен бісу.

IV. Твори малої форми для фортепіано в історичній перспективі: особливості стилю та виконавської інтерпретації.

Тема 1. Жанр мініатюри у західноєвропейському клавірному мистецтві XVI-XVIII сторіч. Особливості інструментарію, типові жанри у відповідності до стилю певних національних шкіл клавірного мистецтва барокової доби. Виконавські засоби виразності піаніста в інтерпретації барокових текстів. Основні принципи побудови мікро- та макроциклів для концертної виконавської програми з творів епохи бароко.

Тема 2. Цикл мініатюр у мистецтві французьких клавесиністів. Особливості образного вирішення та драматургії, типові композиційні вирішення та виконавські засоби виразності. Функції окремих частин L'ordre у виконавській програмі.

Тема 3. Клавірна мініатюра в творчості англійських верджиналістів та композиторів італійської композиторської школи. Спільне та специфічне у жанровій палітрі, образно-драматургічних особливостях, засоби виразності, функції в репертуарній концепції виконавської програми.

Тема 4. Творчість Д. Скарлатті. Соната: мініатюра на біс, або твір великої форми? Принципи побудови макроциклів з сонат Д. Скарлатті для концертних програм різного типу.

Тема 5. Малі форми у клавірній спадщині Й.С. Баха. Основні жанрові форми (інвенції, прелюдії та фуґи, танці, сюїти тощо) та особливості композиційної побудови та виконавської організації циклів мініатюр.

Тема 6. Особливості жанру мініатюри періоду віденського класицизму. Функція жанру мініатюри в творчості композиторів періоду віденського класицизму. Виконавські засоби виразності піаніста в інтерпретації класичних текстів в орієнтації на інструментарій та стиль епохи. Багателі Л.ван Бетховена.

Тема 7. Фортепіанна мініатюра в епоху Романтизму. Роль, статус та значення жанру мініатюри у романтичному мистецтві. Особливості творів малої форми у різних національних школах.

Тема 8. Фортепіанна мініатюра у творчому доробку Ф. Шуберта.
Виконавська інтерпретація окремих п'єс та циклів: принципи побудови концертних програм з творів Ф. Шуберта.

Тема 9. Фортепіанна мініатюра у творчому доробку Ф. Шопена.
Виконавська інтерпретація окремих п'єс та циклів: принципи побудови концертних програм з творів Ф. Шопена.

Тема 10. Фортепіанна мініатюра у творчому доробку Ф. Ліста.
Виконавська інтерпретація окремих п'єс та циклів: принципи побудови концертних програм з творів Ф. Ліста.

Тема 11. Фортепіанна мініатюра у творчому доробку Й. Брамса.
Виконавська інтерпретація окремих п'єс та циклів: принципи побудови концертних програм з творів Й. Брамса.

Тема 12. Фортепіанне мистецтво XX-XXI століть у історичній панорамі стилів. Твір малої форми у різних стильових та жанрових площинах сучасної музичної культури. Специфіка комплексу композиторських і виконавських засобів виразності піаніста в інтерпретації сучасної фортепіанної мініатюри в концертних програмах різного тематичного та стильового спрямування.

V. Список рекомендованої літератури.

1. Алексеев А. З історії фортепіанної педагогіки: Хрестоматія. Київ : Музична Україна, 1974, 165 с.
2. Бадура-Скода Е. и П. Интерпретация Моцарта. М., 1972, 375 с.
3. Катрич О. Стиль музиканта-виконавця (теоретичний та естетичний аспекти). Дрогобич: Відродження, 2000. – 100 с.
4. Кашкадамова Н. Історія фортепіанного мистецтва 19 ст. - Тернопіль, 2006.
5. Кашкадамова Н. Б. Виконавська інтерпретація у фортепіанному мистецтві ХХ сторіччя : Підручник. Львів, 2014, 344 с.
6. Кашкадамова Н. Мистецтво виконання музики на клавішно-струнних інструментах (клавикорд, клавесин, фортепіано). Історія. Тернопіль СМП «АСТОН», 1998. 299 с.
7. Коновалова І.Ю. Феномен композитора в європейській музичній культурі ХХ століття: особистісні та діяльнісні аспекти. Дис... доктор мистецтвознавства. Харків, 2019. 630 с.
8. Лонг М. За роялем с Клодом Дебюсси. М., 1985. 157 с.
9. Москаленко В. Г. Лекції з музичної інтерпретації. Київ, 2012, 272 с.
10. Москаленко В.Г. Про специфіку музичної інтерпретації // Київське музикознавство: Збірка статей. Випуск 2.-й. Проблеми музичної інтерпретації. – К. 1999
11. Муха А. Принцип програмності в музиці. Київ: Наукова думка, 1966. 175 с.
12. Ніколаєвська Ю. В. Музична комунікація як інтерпретативний феномен (на прикладі творчості ХХ-початку ХХІ ст.). Дис.. доктор мистецтвознавства. Харків, 2020, 517 с.
13. Сікорська Н. В. Клавірна музика бароко в редакціях другої половини ХІХ ст.: становлення історично інформованого виконавства. Дисер... канд. мистецтвознавства. Київ, 2016, 287 с.
14. Сокол А. В. Исполнительские ремарки, образ мира и музыкальный стиль. Монография. Одеса : Моряк, 2007, 275 с.